І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 9-го СЕРПНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 9, 1962 No. 151. VOL. LXIX.

УРЯД НЕ ОБСТОЮЄ НЕГАЙНОГО ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ

Вашингтон. — Із останніх виступів представників уряду та активности в Конґресі можна вносити, що ані Конґрес не спішиться, ані уряд не обстоює обміркованого вже від довгого часу в Конґресі і поза ним зменшення податків. Таке враження залишив зокрема секретар скарбниці Доґлес Діллон своїми свідченнями в цій справі перед відповідною палатною комісією. Що більше, із тверджень Діллона перед комісією радше виходило б, що він є проти зменшення податків в теперішньому часі. Інший неназваний високий представник уряду висловив опінію, що тепер уже запізно для Конґресу, щоб вирішувати цю справу на теперішній сесії, яка вже добігає до кінця. Натомість сенатор Джейкоб Джевітс, республіканець з Ню Йорку, у своєму виступі в Сенаті закликав до зменшення податків на загальну суму 5,500,000,000 долярів ще перед кінцем цього року та обвинувачував уряд президента Кеннеді в „аґоністичній нерішучості" в цій справі. Думку Джевітса про потребу негайного зменшення податків заступали в своїх свідченнях перед спільною палатою і сенатською господарською комісією також три видатні економісти країни: проф. Фред Вестон з Каліфорнійського університету, Деніл Суітс, професор економії Мишиґенського університету та індустріяліст Айра Елліс. Тим часом також президент Кеннеді відбув у цих справах конференцію із своїм дорадчим комітетом в справах управління і затруднення, після якої секретар торгівлі Годжес заявив, що відповіді на запити Президента в справі зменшення податків були „різні". З такого розвитку робиться висновки, що ані уряд не буде занадто обстоювати переведення вже на цій сесії Конґресу закону про зменшення податків, ані Конґрес у цій справі не поспішатиме. Більше уваги віддасться тепер законопроєктові, що його думає запропонувати уряд на черговій сесії Конґресу в справі загальної перевірки цілої теперішньої податкової системи.

Президент нагородив д-ра Келсі найвищим відзначенням

Вашингтон. — У вівторок 7-го серпня президент Джан Ф. Кеннеді завісив стяжку з медалею найвищого відзначення на шию д-р Френсіс О. Келсі, жінки - лікарки, яка своєю рішучістю та свідомістю відповідальности врятувала багато американських родин від великої трагедії: народження здеформованих новородків. Д-р Келсі є лікаркою в урядовій Адміністрації харчів і медикаментів і завдяки її рішучій поставі та спротивові згадана Адміністрація не апробувала для загального вжитку насонного медикаменту талідомайд, що коли його заживають очікуючі матері, він викликує здеформування новородків. Тисячі таких дітей народилось в Европі, зокрема в Німеччині, заки ці жахливі „побічні наслідки" згаданого медикаменту виявлено. Разом з д-р Келсі був нагороджений таким самим найвищим відзначенням за цивільну державну службу дотеперішній американський амбасадор у Москві Ллевелин Томсон та чотири інші особи.

Сенатська комісія апробувала законопроєкт у справі медикаментів

Вашингтон. — У вівторок 7-го серпня сенатська Правнича Комісія апробувала піддержані урядом президента Кеннеді два законопроєкти для охорони публіки перед невідповідними медикаментами. Перший законопроєкт дає секретареві здоров'я право негайно стягнути з обігу медикамент, якщо секретар уважав би, що той медикамент є рисковний для людського здоров'я. Другий законопроєкт постановляє, що всі медикаменти зможуть продаватися в аптеках тільки після того, як їх продаж апробує секретар здоров'я.

Поліція в Ню Йорку причіпляє „ганьбу" на протизаконно залишені авта дипломатів

Ню Йорк. — Ця велика метрополія світу має клопіт не тільки зі своїми власними злодіями і проступниками, але й з закордонними дипломатами, що їх тут, також з уваги на приміщення Об'єднаних Націй, є більша кількість. Клопіт з дипломатами тим більший, що їх не можна законом карати. Тому то нюйоркська поліція взялася на інший спосіб і тих дипломатів, які залишають свої автомобілі в заборонених для постою авт місцях, вона карає так сказати б, морально. Вона причіпляє їм на залишені автомобілі таку саму зелену картку, як і звичайним проступникам, з тією тільки різницею, що на звичайних картках є судова вимога, щоб заплатити 15 долярів кари, а на „дипломатичних" картках є тільки „ганьба", себто написпригадка вроді: „Фе, встидайтеся, що не шануєте законів міста, в якому ви є гостями!" 26 дипломатам причіплено таку ганьбу впродовж вівтірка, 7-го серпня. Дипломатичні автомобілі відзначені тим, що на їхніх реєстраційних табличках є, крім номерів, літера „Д".

В АМЕРИЦІ

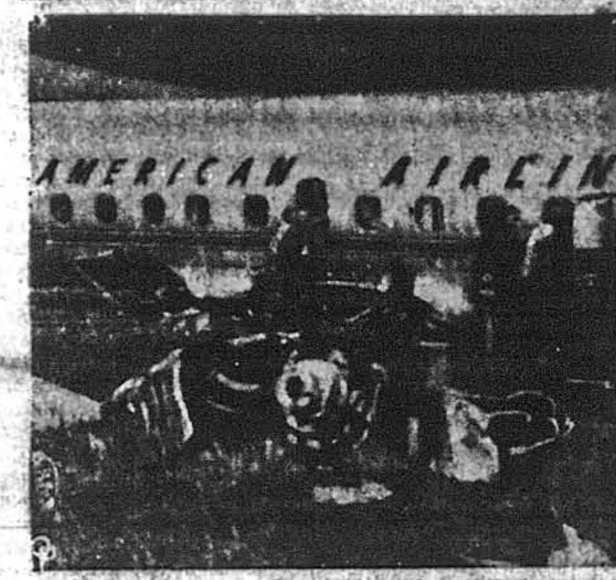
● Арґентинський президент Хозе Марія Ґвідо заявив, що попередній президент Арґентини Артуро Фрондізі, який був ув'язнений внаслідок березневого перевороту, може залишити тепер Арґентину кожного часу, як тільки він захоче. Запропонувала азиль для д-ра Фрондізі уже південноамериканська держава Гондурас.

● Державний підсекретар З'єдинених Держав Америки Дж. В. Болл ствердив, що Совєти й їх сателіти не матимуть змоги замкнути своїх громадян герметично перед впливами постороннього, вільного світу. Виявом совєтських намагань в цьому напрямку було побудування „муру ганьби" в Берліні, головною ціллю якого було закрити перед очима східніх німців свободу і добробут Західньої Німеччини і Західнього Берліну.

● Група демонстрантів, наставлених неґативно до переведення в Порто Ріко плебісциту в справі майбутнього правнодержавного стану цієї території, вдерлася до бюра порторіканського невиборного репрезентанта до Конґресу ЗДА АнтоніяФерноса Ізерна і на знак протесту здемолювала це бюро, ламаючи меблі і зриваючи портрети президента Кеннеді і губернатора Муньоза.

● В Боґоті, що є столицею південноамериканської держави Колюмбія, відбулася у вівторок дня 7-го серпня інавґурація нового президента д-ра Ґвіллєрма Леона Валенсії. Попереднього дня в понеділок увечері відбувалися на вулицях і площах міста маніфестаційні походи на честь попереднього президента, д-ра Альберта Ллєраса Камарґи, ліберала, який виконував уряд президента чотири роки, почавши від 1958 року і за той час зробив багато для утривалення демократичної системи в цій країні.

ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА БЕЗ ЖЕРТВ У ЛЮДЯХ

На міському летовищі в Наксвілл, Теннесі, розбився під час спроби приземлитися в час важкої бурі літак Американських Летунських Ліній типу „Електра" із 71 пасажиром. Залога і пасажири літака врятувалися усі, без ніяких пошкоджень.

МекНамара і представники аеронавтики піддержують законопроєкт в справі Телстара

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт С. МекНамара та керівники Адміністрації аеронавтики і дослідження космічних просторів рішучо схвалюють і одобрюють піддержуваний урядом законопроєкт для створення контрольованої урядом приватної агенції, що відала б штучними сателітами Землі типу Телстара для міжнародних радіових і телевізійних передач. МекНамара та інші свідчили в цій справі у вівторок, 7-го серпня, перед сенатською комісією закордонних справ, яка тепер переводить переслухання в справі законопроєкту. Загально вважається, що законопроєкт буде одобрений Комісією і схвалений Конґресом упродовж найближчих двох тижнів.

Сарнофф пропонує об'єднання всіх закордонних інформаційних передач

Сан Франціско. — Ген. Дейвід Сарнофф, голова ради директорів могутньої Радіової Корпорації Америки, пропонує створення одної спільної компанії, яка відала б усіми американськими телефонічними, радіовими і телевізійними зв'язками з закордонними країнами. Він думає, що тільки тоді був би в цій ділянці порядок і тільки тоді американський нарід мав би нагоду пізнати його величезний вклад у технологічний розвиток можливостей міжнародного порозуміння. Сарнофф критикував теперішній стан і законодавство в цій ділянці. Свою опінію в цих справах він висловив тут 7-го серпня в доповіді на конференції юридичної секції Асоціяції Американських Адвокатів, яку прочитав за нього його син, бо він сам видужує після операції.

Селебрізі піддержує акцію в справі допомоги шкільництву та опіки старшими

Вашингтон. — Новонайменований секретар здоров'я, виховання і доброчинности, Ентоні Селебрізі, мав у вівторок, 7-го серпня, свою першу пресову конференцію, після перебрання свого уряду минулого тижня. Відповідаючи на запити кореспондентів у справах, що належать не тільки до його департаменту, але й до інших, Селебрізі висловився в користь піддержуваних урядом президента Кеннеді законопроєктів у справах федеральної допомоги для вищого шкільництва та медичної опіки старшими громадянами в рямках Соціяльного Забезпечення. Селебрізі прийшов на місце Абрагама Рібікоффа, який зрезиґнував з того посту, зголосивши свою кандидатуру на сенатора ЗДА з Демократичної партії в стейті Коннектикат. Новий секретар здоров'я, виховання і доброчинности заявив, що президент Кеннеді не перевіряв його опінії та становища до різних справ перед його найменуванням на секретаря.

Хрущов хотів би знов приїхати до Ню Йорку і товкти черевиком по столі в ОН

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — В керівництві Об'єднаних Націй і між їхніми делеґаціями кружляють вперті вістки, що совєтський прем'єр Нікіта Хрущов задумує й цього року прибути до Ню Йорку і взяти участь в Генеральній Асамблеї ОН, що починається дня 18-го вересня ц. р. Офіційного потвердження цієї вістки немає, але члени совєтської делеґації її не заперечують, що свідчило б, що ця вістка відповідає правді. В політичних колах вважають можливість приїзду Хрущова дуже правдоподібною і відкреслюють, що Хрущов напевно скористає з цієї нагоди, бо останнім часом він не мав „відповідного" міжнародного форуму для своїх виступів й атак на ЗДА і їхніх західних союзників й особливо ж проти зненавидженого Совєтами Европейського Спільного Ринку. Про можливість приїзду совєтського диктатора до Ню Йорку вказує й те, що свій приїзд на відкриття Генеральної Асамблеї ОН зголосило цього року 25 совєтських кореспондентів, у два рази більше, як це буває у звичайний час.

Клявдія Олесницька співрепрезентуватиме Америку на Міжнародній Конференції

Ню Йорк. — У понеділок, 5-го серпня, виїхала з Ню Йорку до Ріо де Жанейро в Бразилії відома наша громадянка п-ні Клявдія Олесницька, щоб у складі американської делеґації взяти участь у Міжнародній Конференції Суспільної Опіки. Участь у конференції попереджує інформаційна подорож через Мехіко, Ґватемалю, Панаму, Еквадор і Перу, під час якої передбачається участь у різних семінарах та відвідини осередків опіки над молоддю, різних опікунчих агенцій і шкіл. Пані Олесницька, що закінчила на Колумбійському університеті соціяльні студії й одержала диплом мастера соціяльної праці, є урядничкою Товариства опіки над дітьми в Ню Йорку. Міжнародна Конференція Суспільної Опіки, що займає консультативну позицію в ЮНЕСКО, ЮНІЦЕФ, Світовій Організації Здоров'я та в Орґанізації Американських Держав, відбуде свою сесію в Ріо в часі від 18 до 25-го вересня ц.р.

Об'єднані Нації припинили летунську комунікацію з Катанґою

Елізабетвіль, Конґо. — Представництво Об'єднаних Націй у Конґо наказало припинити всю летунську комунікацію з Катанґою, як теж усі лети понад її територією, за винятком офіційних летів ОН. Видано таке розпорядження на вимогу центрального конґолійського уряду, який хотів би з допомогою таких санкцій примусити непокірну провінцію Катанґу закінчити сецесію і підчинитися його владі. Заборона летів стосується не тільки бельґійської летунської лінії Сабена, яка вдержує летунський зв'язок між столицею Катанґи Елізабетвілем і Брюсселем, але й летовищ Об'єднаних Націй в Елізабетвілі і в інших околицях Катанґи. Представник уряду Катанґи заявив, що цього роду заборона зробить Об'єднані Нації ще більш непопулярними серед населення Катанґи, як вони були досі, і що вона може викликати нові ускладнення. Один із членів представництва ОН в Конґо виправдувався, що заборону летів проголосило не представництво ОН, але сам центральний конґолійський уряд, який таким способом хоче примусити Катанґу піти на його вимоги. Внаслідок цієї заборони не матиме змоги повернутися до Катанґи літаком її президент Моїсе Чомбе, який перебуває тепер на лікуванні у Швайцарії. Він мусітиме летіти до Родезії і звідтам автом або малим літаком до Елізабетвілю.

Альжирський тимчасовий уряд визнає Політичне Бюро, але не думає резиґнувати

Альжир. — Альжирський Тимчасовий Уряд, очолюваний Беном Кеддою, відмовився формально від політичної влади в користь Політичного Бюра, встановленого віцепрем'єром Беном Беллею і його прихильниками, але водночас із цим відмовився резиґнувати, поки не відбудуться вибори і поки не збереться Рада Національної Революції, що її альжирські націоналісти вважають своїм найвищим проводом. У проголошеному у вівторок, дня 7-го серпня офіційному комунікаті Тимчасовий Уряк стверджує, що він передає „всю владу" в руки Політичного Бюра, але всі члени уряду залишаються на своїх місцях і не резиґнують із них, бо Тимчасовий Уряд є також „революційною установою" і може бути відкликаний або розв'язаний тільки рішенням 72-членної Ради Національної Революції. Передавши внутрішню владу в руки Політичного Бюра, Тимчасовий уряд залишає за собою втримування зовнішньозакордонних взаємин із понад тридцятьма державами, які визнали Альжир, як незалежну Державу і Тимчасовий Уряд, як законну владу Альжиру. Існуюча рівнорядно із Тимчасовим Урядом Перехідна Екзекутива має тільки адміністраційні функції, діяла досі тільки через Тимчасовий Уряд і тепер продовжуватиме виконування своїх прерогатив через Політичне Бюро.

На Красній площі в Москві розігнали демонстрацію японських комуністів

Москва. — Група японських молодих комуністів, вертаючися із комуністичного фестивалю молоді у Гельсінках, намагалася влаштувати під час свого перебування в Москві демонстрацію проти нуклеарних випробувань, і західніх, і совєтських. Вийшовши на Красну площу в Москві, японці розвинули довгий, 12-стоповий транспарент із написом у російській мові спрямованим проти атомового зброєння. У проведенні їхньої демонстрації перешкодила їм совєтська таємна поліція і міліція, яка в кількості понад 50 уніформованих і неуніформованих поліцаїв і комсомольських „дружинників" оточила невеличку японську групу і, прозиваючи їх „фашистами", не лише відібрала їм транспарент, але й, затягнувши учасників поза мавзолей Леніна, побила їх тяжко. Між побитими був 23-літній Гітоші Немото, президент Центрального комітету японського прокомуністичного студентського руху Зенґакурен. Демонстранти пробували розкидати теж летючки, але їх їм відібрано. Про задуману демонстрацію її організатори повідомили заздалегідь деяких західніх кореспондентів у Москві, але коли фоторепортери з'явилися на Красній площі, то їм заборонено фотографувати і повідбирано їхні фотоапарати. Провідник демонстрації Немото заявив після свого звільнення з-під „охорони" совєтської поліції, що він переконався, що населення Совєтського Союзу не має ніякої змоги протестувати проти атомової політики свого уряду і що воно взагалі не знає, до чого змагає і що діє совєтський уряд. На думку японських студентів, Хрущов повинен розкрити всю правду про совєтські атомові випробування перед населенням СССР, яке й мусить мати право також протестувати проти загрозливих для людськости совєтських атомових випробувань.

Володимир і Юлія Шашаровські виступлять на Союзівці в найближчу суботу

Вол. Шашаровський

Юлія Шашаровська

Союзівка, Керґонксон. — Двоє відомих наших артистів: Володимир і Юлія Шашаровські виступлять у найближчу суботу, 11-го серпня, вперше на цій оселі в рямках щотижневих культурно-мистецьких і розвагових імпрез. Володимир Шашаровський це один з видатніших наших артистів і з великим досвідом головно в імпрезах легкого жанру, в яких здобув собі славу ще в Рідному Краю. Юлія Шашаровська, співвиконавець програми вечора розваги, гумору і пісні на Союзівці в суботу, здобуває великі признання, як співачка та одна з кращих виконавців пісеньок легкого жанру. Артистам акомпаніюватиме на фортепіяні проф Зоя Маркович.

НІМЦІ ПЕРЕСТЕРІГАЮТЬ НЕВТРАЛЬНИХ ПРОТИ ПІДПИСУВАННЯ МИРУ ІЗ СХ. НІМЕЧЧИНОЮ

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА ПОГРОЖУЄ ПРИПИНЕННЯМ УСІЄЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ТИХ НЕВТРАЛЬНИХ ДЕРЖАВ, ЯКІ Б ПОГОДИЛИСЯ СИГНУВАТИ ПРОПОНОВАНИЙ МОСКВОЮ СЕПАРАТНИЙ МИР ІЗ СХІДНЬОЮ НІМЕЧЧИНОЮ

Бонн, Німеччина. — Очолювана канцлером Аденауером західньонімецька Християнсько - Демократична партія виступила із рішучою пересторогою, спрямованою на адресу невтральних держав світу, щоб вони в ніякому випадку не підтримували ані не сиґнували сепаратного мирового договору, що його Совєтський Союз плянує підписати із Східньою Німеччиною. Згадана провідна західньонімецька партія, яка є речником продовжуваної Західньою Німеччиною закордонної політики попередила водночас із цим дуже катеґорично невтральні держави, що, якщоб якась із невтральних країн вирішила приєднатися до підписання совєтського сепаратного миру із Східньою Німеччиною, то Західня Німеччина припинить свою підтримку для господарського розвитку даної країни. Виступив із цією пересторогою і попередженням вбік невтральних держав Ернст Майоніка, експерт західньонімецького парляменту для справ закордонної політики, дуже близько пов'язаний із Аденауером і з міністром закордонних справ Західньої Німеччини Ґерґардом Шредером. В політичних колах трактують цю пересторогу, як вияв занепокоєння західньонімецького уряду все ближчою можливістю реалізації хрущовської погрози, що, якщо західні держави не погодяться на совєтські вимоги в справі Західнього Берліну, зокрема на виведення своїх залог із цього міста, то Совєтський Союз підпише сепаратний мир із комуністичною Східньою Німеччиною і, поставивши Захід перед доконаний факт, доб'ється здійснення своїх вимог. Проявом занепокоєння Західньої Німеччини перспективою сепаратного миру із Східньою Німеччиною є також проголошена минулого тижня заява Вільної Демократичної Партії, учасниці урядової коаліції, з вимогою скликання загальної мирової конференції для підписання мирового договору з цілою Німеччиною, і Західньою і Східньою. В цій заяві стверджено, що підписання сепаратного договору із Східньою Німеччиною буде встрявлянням у внутрішні справи Німеччини і його треба буде трактувати як акт совєтської агресії. Усі ці виступи і заяви пов'язують з відвідинами провідника східньонімецьких комуністів Вальтера Ульбріхта в Совєтському Союзі, який, згідно із здогадами західньонімецької преси, конферує там, в ближче невизначеному місці, мабуть в українському Криму, з Хрущовим і Брежньовим в справі комуністичної „розв'язки німецького питання". Відповідні інструкції щодо цього мав одержати також совєтський амбасадор до Бонну Андрей Смірнов, який останнім часом перебував у Москві і тепер вернувся до Західньої Німеччини.

Орґанізатори комуністичного фестивалю розганяли демонстрацію проти совєтських атомових спроб з допомогою фінської поліції

Гельсінки. — В понеділок дня 6 серпня відбулося тут закриття влаштованого комуністами і проґресистами „Всесвітнього фестивалю молоді і студентів". Відбулося воно блідо і нецікаво, при наполовину меншій кількості учасників, як передбачували комуністичні пропаґандисти. Це закриття, що йому організатори намагалися надати маніфестаційного вигляду, збіглося із низкою демонстрацій спрямованих проти совєтських і американських атомових випробувань. Виникли ті демонстрації негайно, як тільки чужоземні учасники фестивалю дізналися, що Совєти відновили, і то поблизу Фінляндії, над Новою Землею свої нуклеарні випробування, детонуючи в неділю дня 5-го серпня 40-меґатонову атомову бомбу. Понад 100 учасників Фестивалю, здебільша із ЗДА і з Канади, виступили на вістку про совєтські нуклеарні вибухи негайно із виписаними на транспарентах протестами проти всіх випробувань. Комуністичні організатори фестивалю негайно виключили силою демонстрантів із своїх колон, але ж демонстранти маршували далі окремо, мимо колон. Один із провідників фестивалю, французький комуніст Жан Ґарсія кинувся на демонстрантів, зірвав власноручно транспарент і намагався з допомогою інших учасників фестивалю розігнати своїх же власних „демонстрантів миру". Коли і це не помогло і коли демонстранти почали розвивати нові транспаренти, Ґарсія закликав фінську поліцію і доручив їй усунути демонстрантів і припинити їхню, неприємну комуністам, демонстрацію. Серед учасників фестивалю були розкинені летючки з протестами проти совєтських атомових випробувань.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ВІКАРІЙ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ В АВСТРАЛІЇ ЗГИНУВ В АВТОВІЙ КАТАСТРОФІ

Ню Йорк. — Нюйоркський німецький часопис „Штатс Цайтунґ унд Геральд" подав у числі за 6-го серпня ц. р. коротке повідомлення, що в Ґундеґал, в Австралії, 250 миль на південь від Сіднею згинув в автовій катастрофі ґенеральний вікарій Української Католицької Церкви в Австралії Монсіньор П. Дячишин. Його авто попало під занташний поїзд і було розторощене. Монс. Дячишин згинув на місці, під колесами поїзду.

У СВІТІ

● Комунокитайський уряд погодився на пропозицію Індії в справі полагоди граничного конфлікту між обидвома країнами мирним шляхом з допомогою переговорів між представниками комуністичного Китаю й Індії на базі рапорту приготованого спеціяльною спільною комісією, що була покликана ще в квітні 1960 року.

● Східньонімецькі прикордонники і західньонімецькі поліцисти обкидали себе в понеділок, дня 6-го серпня ц. р. взаємно газовими гранатами. Почався цей інцидент від того, що офіцери комуністичної прикордонної сторожі обкидали гранатами західньонімецький гучномовець по західній стороні. Шість із цих гранат західньоберлінські поліцисти відкинули на східньонімецьку прикордонну сторожу.

● Московський суд засудив на п'ять років в'язниці совєтського громадянина Івана Кострова за те, що він, одержавши всього 12,400 рублів заробітної платні за останніх десять років, не міг вияснити, яким способом він купив дім за 25,000 рублів, і крім того, особове авто і дороге умеблювання для дому.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Висока ставка у Конго

Якраз по закінченні других роковин самостійности Конго, що фактично були другими роковинами хаосу в тій країні, світова преса знову зароїлась вістками про нову „кризу" в Конго. Вірніше кажучи, не нову, а наново розпалену до межі загрози війни з Об'єднаними Націями, заангажованими з головою у тій трагічній історії.

Сталося це після того, як 25-го червня ц. р. розбились переговори між центральним урядом Конга і президентом Катанги Мойсе Чомбе. Генеральний секретар ОН У Тант заявив публічно, що проблема Конга є проблемою Катанги, а проблемою Катанги є бельгійська рудокопна компанія „Уніон Міньєр", яка вплачує річно до каси Катанги — а не центрального уряду — понад 40 мільйонів долярів, що дають тій провінції можливість зберігати свої незалежницькі позиції. У Тант, розмовляючи на цю тему з журналістами в Европі, втратив нерви і назвав катанґійського президента та його прибічників „гуртом кльовнів", з якими трудно говорити. Згідно з цим настроєм У Тант — як твердять газети — виготовив плян економічно - політичних репресій супроти Катанги і її президента. Цей плян ніби підтримали ЗДА, але спротивились йому Британія, Франція і Бельгія, злякавшись, що будь-які репресії приведуть насправді до проливу крови. В цій справі їздив до західньоевропейських столиць асистент державного секретаря для африканських справ Меннен Віллььямс та фахівець у справах Об'єднаних Націй Гарленд Клівленд. З Конго викликано до Вашинґтону амбасадора Едмунда Ґулліона, а сам державний секретар Раск нараджувався у цій справі в Женеві з брітійським і французьким міністрами закордонних справ.

Чому така метушня, у чому причина такої стурбованости західнього політичного світу? Як твердять фахівці, справа не в провінції Катанги, не в її президенті Мойсе Чомбе й не в грошових турботах центрального уряду Конга, що не є економічно самовистачальною країною. Справа в тому, що місія Об'єднаних Націй у Конго вимагає місячно по 10 мільйонів долярів, і, якщо навіть Америка закупила б бондів ОН на 100 мільйонів долярів — нема виглядів, щоб ота місія ОН могла перетягнутись на 1963-ий рік. Коли ж заходи ОН в Конго, що тривають майже два з половиною роки, завершаться під кінець цього року повною невдачею, адміністраційним хаосом і фінансовим банкрутством, то в цілій Африці візьмуть гору екстремістичні рухи. Упадок поміркованого прозахіднього уряду Сиріля Адулі буде рівнозначний з поворотом до влади нових люмумб. В Родезії й Анголі прийдуть до влади екстремістичні підпільні діячі. Невдача місії Об'єднаних Націй в Конго означатиме занепад авторитету У Танта і цілого Заходу, внаслідок чого широко відкриються двері для комуністичної демагогії.

Оце й є причиною, чому Вашингтон такий стурбований роздором між центральним конголійським та катанґійським урядами. У цьому й пояснення, чому так радісно прийнято вістку, що прем'єр Сиріль Адуля запросив фахівців Об'єднаних Націй, щоб вони допомогли укласти таку нову конституцію Конга, яка давала б широку автономію Катанзі. Мойсе Чомбе ніби теж привітав ту поставу конголійського уряду, застерігши собі право участи в редаґуванні нової конституції.

Очевидно, що мирна й згідлива розв'язка адміністраційно - політичної проблеми в Конго, із збереженням цілости тієї країни та запевненням широкої провінційної автономії Катанги, була б ідеальною розв'язкою цілої проблеми. Невідомо тільки, наскільки сильними виявляться закулісові інтриги всіх тих чинників, яким не залежить на спокої і які особливо раді, коли клопіт має Америка.

Українці в Канаді

У червні 1961-го року був проведений в Канаді загальний перепис населення.

Згідно з вислідами перепису, населення Канади нараховувало в 1961 році 18.238.247 осіб. За своєю кількістю перше місце в цьому загальному числі займають нащадки прибулих або прибулі з британських островів англійці, ірляндці, шотляндці і валійці, що нараховують 7.996.669 осіб. Друге місце припадає французам — 5.540.346 душ, з того 4.241,354 в самій тільки провінції Квібек. На третьому місці стоять німці — 1.049.599 осіб і на четвертому українці — 473.337 осіб. За українцями, значить, на п'ятому місці, йдуть італійці, які нараховують 450.351 особу, на шостому голляндці — 429.679 осіб, на сьомому — скандинавці, значить, норвежці й шведи — 386.534 особи і на восьмому — поляки, кількість яких становить 323.517 осіб.

Дуже цікава і не надто відрадна для українського стану посідання в Канаді таблиця відсоткового зросту окремих національних груп. Протягом минулих десятьох років, отже від половини 1951-го до половини 1961-го року, найбільше зросла, бо на цілих 195%, італійська національна група: з 152.245 до 450.351. На 69.3% збільшилась німецька національна спільнота, яка в 1951-му році нараховувала тільки 619.995 душ. Сильний зріст виявляють і інші національні спільноти: на 62.5% зросла голляндська група, на 47.2% — польська, на 30.6% — скандинавська. Українська національна група зросла всього на 19.8%, з 395.043 у 1951-му році до 473.337 у 1961-му році. Майже такий самий зріст, на 19.2%, — виявляє британська група — англійці, ірляндці, шотляндці і валійці, кількість яких збільшилася за той час до 7.996,669.

Беручи до уваги високий відсотково зріст кількости інших національних груп, і не зважаючи на те, що українці виказують дуже високий природний приріст, бо ж в останньому десятиріччі майже не було припливу нових українських іміґрантів, треба ствердити, що позиція українців, як четвертої за кількістю національної групи в Канаді, сильно загрожена. Вже тепер треба рахуватися з тим, що при дальшому невпинному зрості кількости таких національних груп, як італійці та німці із постійною іміґрацією їхніх земляків до Канади, українці вже в 1971-му році втратять своє четверте місце в користь італійців. Відвернути цей процес могла б тільки якась непередбачена нині хвиля еміґрації з корінних українських земель. Але сповільнити цей процес можуть зусилля самих таки українців, які могли б подбати про те, щоб усі громадяни українського походження подавали себе під час перепису за українців, чи приїзд до Канади більших українських національних груп із країн Південної Америки або інших континентів світу.

Про силу українського елементу в Канаді свідчить також їх приріст в окремих канадійських провінціях. Перед щодо кількости українців веде тепер Онтеріо із 127.911 особами, перейнявши перше місце від Манітоби, яка нараховує тільки 105.372 українців. За ними йдуть Альберта і Саскачеван. Високий відсотково приріст українців виказує Нова Фундляндія, де в 1941-му році не було ні одного українця, а в 1961-му їх уже було 161. Багато цікавих моментів дають також цифри перепису про релігійну приналежність українців, але вони вимагають окремої аналізи.

Загально беручи, проведений минулого року перепис у Канаді показав, що українці є сильною національною групою і що вони при відповідних зусиллях навіть при втраті свого четвертого місця можуть не тільки втримати, але й збільшити свою питому вагу в канадійському державному та громадському житті.

Ярослав Курдидик

ЗАКУЛІСИ РЕЗИҐНАЦІЇ НОРСТЕДА

З пресових коментарів і з заяв членів НАТО наявно виходить, що резиґнація ген. Лоріса Норстеда відбилася у Західній Европі далеко голоснішим ехом, як у ЗДА, де ця справа звелася до лякохічного й навіть сухого повідомлення, що, мовляв, генерал Л. Норстед після 39 років дійової служби уступає з посту головного командувача збройних сил НАТО і цей пост займе дотеперішній шеф об'єднаних штабів, генерал Л. Лемніцер.

Але остання заява президента Кеннеді, в якій він підкреслював і запевняв, що внаслідок уступлення ген. Л. Норстеда нічого в основному не зміниться, що ЗДА, маючи на увазі оборону Европи, будуть далі розбудовувати рішальну силу своєї ядрової зброї, доказом чого може бути факт схвалення щораз нових надзвичайних фондів на цю справу — має чи не особливу вимову. Ще більш вимовною є заява у промові Президента про ті поширювані в світі чутки, нібито ЗДА послаблюють свою оборону Европи і змінюють свою політику у відношенні до НАТО. І, хоч президент Кеннеді не назвав джерела, звідкіля поширюються ці нічим не обґрунтовані й не підтверджені чутки, з коментарів у цій справі виходить, що головним їх інспіратором є Західня Німеччина.

Якщо можна з усіх тих вісток і чуток робити висновок, то правда, очевидно, лежить „якраз посередині". Це є факт, що Л. Норстеда військові фахівці вважають за одного з найздібніших генералів в американському командуванні, а його військові здібності дехто порівнює навіть із здібностями генерала МекАртура. Обидвом їм спільне те, що вони „занадто індивідуалісти", хоч, розцінюючи з перспективи часу, під час Корейської війни таки слід було піти за тими „індивідуальними радами" МекАртура, який не визнавав ріки Ялу за „перешкоду" і був рішений нищити, хоч би й найглибше, запілля червоного Китаю всіми засобами, аж до ядрових бомб включно. Генерал МекАртур хотів виграти війну, але дехто уважав, що краще її „не поширювати". Іншими словами, він був за тверде і безкомпромісове відношення до комунізму, але декому виглядало, що апізмент і поділ Кореї виявляться хоч і не „славними", але кориснішими...

Як виходить, і генерал Норстед є речником суцільної і неподатливої політики у відношенні до большевиків. Перебуваючи в Европі, він увесь час фаворизував думку про створення окремої ядрової сили, яка стояла б у виключному розпорядженні головного командування НАТО. Він домагався призначити для цієї цілі в першу чергу ракеті близького й середнього засягу, з тим, щоб про їхній вжиток рішав не Пентаґон, а „місцеве", европейське командування НАТО. Проти цієї концепції виступав секретар оборони МекНамара, який висунув свій власний контрпроєкт. МекНамара, вважаючи, що в певних умовах ядрова зброя може бути вжита „через помилку", рішуче домагався відокремити її від звичайної і ще більше узалежнити від позаевропейського командування.

Німецька преса, не без слушности, заявляла, що таке ставлення секретаря оборони МекНамари цілковито підривало авторитет ген. Норстеда, як представника мілітарної сили ЗДА, і що йому не залишалося нічого іншого, як вийти по-лицарськи з цієї калямантії — зрезиґнувати з посту головного командувача збройних сил НАТО, мотивуючи це „бажанням" піти на пенсію"...

Голляндська і шведська преса подають, що не меншою причиною резиґнації генерала Норстеда було те, що англійське головне командування повідомило було ЗДА, що воно хоче заступити дотеперішні американські ракети „Тор" і „Скайболт" своїми власними ракетами із нуклеарними головками, які стояли б виключно під англійською контролею. Як і слід здогадуватися, це продиктоване було амбіцією Англії, також „ядрової потуги", унезалежнити свої бойового характеру рішення, а не чекати аж на рішення Пентаґону, які у добі ракет, де кожна хвилина має свою ціну — можуть прийти „запізно".

Із заяв німецького міністра оборони Ф. Штравса, як також провідного спеціяліста в обороні Европи, Г. Клясінґа, виходить, що між мілітарними заложеннями та стратегічними плянуваннями ЗДА і Европи існують „дуже великі розбіжності". Для прикладу, коли ЗДА запропонували буди Західній Німеччині зорганізувати додаткових 6 дивізій і передати їх до розпорядження НАТО, що мало б відтяжити Америку в утримуванні своїх військових з'єднань і заощадити 250 - 300 мільйонів долярів річно — Німеччина висунула такого роду пропозиції „усамостійнення", як ми їх навели в прикладі з Англією. Німеччина поставила долагання „відокремити ядрову зброю", а що своєї власної ядрової зброї вона ще не має, то, випадало б, хоч „символічно" приділити їй дещо з американського арсеналу. І цю думку якраз підтримував ген. Норстед.

Із звітів військових коментаторів виходить, що генерал Норстед був прихильником посилення „твердої і непоступливої" політики у відношенні до Москви (автори цієї політики канцлер Аденауер і президент де Ґоль), тоді як ЗДА, власне секретарі Раск і МекНамара, є прихильниками „м'якої та елястичної" тактики — отож і не дивно, що у висліді цих розбіжностей мусіла „полетіти чиясь голова"...

І тому слід уважати слушними завваги коментатора Дж. Роджерса, що резиґнація, чи пак усунення ген. Норстеда з посту головного командувача НАТО прийшло у такий же невідповідний для ЗДА час, як усунення генерала МекАртура з посту головного камандувача альянтських військ у Кореї. Наслідки від цієї нерозсудности виявились фатальними і тяжать над вільним світом до сьогодні. Недобре виходить — закінчує згаданий коментатор — коли політики бачать деякі речі з перспективи своїх столів у зовсім відмінному вигляді, як їх бачать полководці і стратеги з орлиного льоту".

ЗАХІДНІ СТОЛИЦІ Й МОСКВА

Мова тут не про політику, а про зовнішній вигляд головних міст Західньої Европи та Москви.

Кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Сеймур Топпінґ, узяв за тему свого допису з Москви — порівняння між найелеґантнішою вулицею в Римі, Ві яВенето, і репрезентаційною московською вулицею Горького. Він признає, що між теперішнім виглядом вулиці Горького і її виглядом з-перед п'ятьох років — велика різниця. Большевицький уряд витратив багато грошей і доклав багато зусиль, щоб помалювати будинки на одностайний бронзовий колір, щоб відновити, заповнити крамом і прикрасити крамниці. Очевидно, ці крамниці, їх вигляд та їхні товари не можуть рівнятися з крамницями на репрезентаційних вулицях Лондону, Парижу, Женеви, Відня чи Атен. Але названий американський журналіст вбачає найбільшу різницю не в матеріяльному багатстві західніх столиць та столиці Совєтського Союзу. Він твердить, що найяскравіша різниця — в атмосфері тих вулиць, в обличчях прохожих, що віддзеркалюють їхній настрій, в усьому духові, прикметному для Віа Венето в Римі та інших подібних їй вулиць в західніх столицях і — для головної вулиці Москви.

Совєтський уряд відкрив нові крамниці на вулиці Горького і заповнив їх одягом та харчами, які є „екстраваґантними" на тлі пересічної сірини і бідноти підсовєтського життя. Проте, приманливі вистави цих крамниць не справляють враження на московських громадян, що проходжуються вулицею Горького: журливість і пригніченість — ось характеристичні риси всіх отих прохожих. Нема там тепла, нема атмосфери безжурности, нема тієї атмосфери „наелектризованої кипучости та життєрадости", що їх відчувається на Віа Венето та інших вулицях західніх столиць. Американський журналіст звертає увагу на таку дрібницю, характеристичну не тільки для Москви й західніх столиць, але й для двох політичних систем, двох філософських світоглядів, у життьовій практиці. Ось на Віа Венето — пише він — всі ручки на дверях кам'яниць блискучі, щоденно чищені. На вулиці Горького — ніхто за них не дбає. На Віа Венето та на репрезентаційних вулицях столиць Европи — люди гордяться своєю приватною власністю, дбають за неї і хочуть представити її перед світом якнайкраще. Комуністична ідеологія поставила собі за ціль створити „новий, шляхетніший тип людини", яка добро загальне, добро держави ставила б вище, як своє власне, приватне. І в цьому змаганні комуністична ідеологія зазнала повної невдачі, бо такого типу людини не створила. Брудні ручки на дверях крамниць у Москві для чужинецького туриста є доказом, що поки відповідний орган державної адміністрації — в даному випадку міліція — не припильнує, щоб ті ручки почищено, ніхто з власної волі за це не подбає, бо ніхто не хоче прикладати рук для кращого вигляду домів, що є державною власністю.

Спостереження американського журналіста правильні, хоч вони не відкривають Америки. Давно відомо, що найбільш яскравою різницею між вільним світом і комуністичними країнами є те, що за залізною заслоною взагалі, а спеціяльно в межах Совєтського Союзу — люди мало сміються. Комуністам вдалося підтягнути всіх своїх невільників - громадян під один знаменник, але це знаменник похмурости, пригнічення, заскліплення в собі, це знаменник життьової безнадійности. У тому, що за 45 років свого панування большевикам не вдалося викоренити внутрішнього стихійного гону до індивідуальної волі — більше банкрутство комунізму, аніж банкрутство його економічної системи, яка в усіх країнах за залізною заслоною, навіть в хліборобських центрах, не може забезпечити населення молоком, маслом, м'ясом і навіть хлібом.

Американські комуністи підлягають Москві — твердить генеральний прокуратор

Вашингтон. — Хоч комуністична партія в Америці тепер мало проявляє свою зовнішню активність і хоч вона не має багато прихильників, тим не менше вона, підлегла Москві і з Москви контрольована, постійно збільшує свою шпигунську активність — ствердив генеральний прокуратор Роберт Ф. Кеннеді, промовляючи у вівторок, 7-го серпня, на зібранні лідерів Демократичної партії західніх стейтів. Роберт Кеннеді висловився з найбільшим признанням про Федеральне Бюро Інвестиґацій та його директора Едгара Гувера за їх працю в паралізуванні шпигунської і підривної активности комуністичних вислужників Москви в Америці. Твердження генерального прокуратора були відповіддю на критичні завваги відносно Гувера й керованого ним ФБІ та їх активности, що їх висловив попереднього дня В. Г. Феррі, віцепрезидент Фонду Республіки.

І ЛІТО ЗАЧИНИЛО ДВЕРІ

І літо зачинило двері.
Кінець!
Які там ще слова?
У вересневім заозер'ї
Туман гаї оповива.

Ляга імлистою габою,
Вплітає в трави срібну нить...
Тут все наповнено тобою,
Твоїм ім'ям усе бринить.

А ти не йдеш.
Можливо, ти ще
Десь забарилася в путі.
Аж поки вітер не просвище
І не замре на самоті.

Осінній вітре,
серцю тісно!
Та завесні, як тоді, —
І два весельця знову блиснуть
На зачарованій воді.

Леонід ТЕНДЮК

Що після президентства

Конституція З'єдинених Держав нічого не згадує про права президента і його матеріяльне забезпечення після того, як він відбуде свій реченець у найвищому офісі, хоч фактично країна дає йому фінансову компенсацію, а також забезпечує йому утримання персоналу та приміщення для офісу.

Президент, переставши ним бути, має право на 25.000 долярів річно до кінця свого життя, а також 50.000 долярів на утримання персоналу в системі Цивільної Служби і приміщення для офісу. Пошта його звільнена від оплати в межах З'єдинених Держав та їх територій.

Закон передбачає також пенсію у розмірі 10.000 долярів річно для вдови президента, якщо вона не дістає якоїсь іншої пенсії.

Хоч характер діяльности екс - президента нічим не обмежений, все таки поміж нашими колишніми президентами існує загальне почуття, що високий престиж і честь бути президентом ставить їх у таке становище, яке вимагає й надалі діяльности, спрямованої на користь і добробут нації. Як колись сказав президент Кулідж, відмовившись від кількох приваблива пропозицій після того, як він відбув свій реченець: „Ці люди пропонують посади не Кальвіну Куліджеві, а колишньому президентові З'єдинених Держав".

Що ж найчастіше роблять екс - президенти? Їхня діяльність здебільшого полягає в писанні, праці на полі освіти, громадського добробуту та в політичній діяльності. Президенти Грант, Кулідж, Гувер, Труман та інші писали мемуари. Автобіографія Гранта мала особливий успіх. Президент Медисон видав замітки до Конституційної Конвенції, яка тепер править за підставове джерело в дебатах про справу створення конституції.

Президент Гаррісон повернувся до правничої практики і так само зробили кілька інших екс - президентів. Але Гаррісон, крім того, знайшов час написати цілу серію статтей про форму федерального уряду, виданих потім окремою книгою. Теодор Рузвелт, який був письменником перед тим, як став президентом, відбувши свій реченець, продовжував писати до журналів і часописів.

Президент Гувер присвятив себе добродійним справам. У 1946-му році, на бажання президента Трумана, він зорганізував допомогу по 39 країнах, як це робив давніше для жертв совєтської інвазії на Фінляндію.

Томас Джефферсон, відбувши термін урядування, заснував Вірджінський університет, і вважав цю справу за найважливішу в своєму житті, а президент Монро став членом Комісії Візиторів — урядового органу того самого університету. Президент Тафт, виїхавши з Білого Дому, став професором права в Єйльському університеті і працював там аж до часу призначення його на посаду генерального судді Найвищого Суду ЗДА. Р. Б. Гайєс, М. Філмор і Ґровер Клівленд працювали в різних університетах.

Багато колишніх президентів працювали на різних урядових посадах, а також у Палаті Представників і в Сенаті.

І, хоч Конституція не передбачає спеціяльного завдання для екс - президента, вони здебільшого продовжували працювати для американського народу різними, але завжди важливими й корисними способами.

Американська Рада

Роман Ільницький

Англо-Франко-Українська Держава в Канаді?

ЗА НОВУ ІДЕОЛОГІЮ НА ПІВНІЧНО-АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

(Дискусійне)

(6)

7. Чи живучість етнічних груп у ЗДА і в Канаді це правда чи видумка?

Програма життя нашої спільноти на американському континенті так, як вона була представлена на попередніх сторінках, вимагає докладнішого уточнення в одній пункті, який — поза всяким сумнівом — є наріжним каменем всієї програмової будови. А саме треба доказати, що етнічні групи в ЗДА і в Канаді це дійсно живе явище життя і що вони є основними складовими елементами американського і канадійського народів.

Щодо Канади, здається, немає ніяких сумнівів. Існування там французької і англійської етнічних груп є настільки очевидним, що говорити про це нема потреби.

Зате не такими очевидними є ці справи в ЗДА. Побачити ролю етнічних груп у цій державі може тільки вправне око обсерватора або того, хто спеціяльно присвячується студіям цієї проблеми. А коли так, то почнімо розглядати справу з цього тяжчого кінця, з кінця американського. Варто це зробити ще й тому, що процеси, заобсервовані в ЗДА, цілком покриваються з тим, що діється на етнічному відтинку в Канаді, і тому все, що буде далі сказане про ЗДА, майже повністю буде стосуватися також етнічних відносин в Канаді.

8. Клясичні етнічні групи в Америці

Були два головні фактори в історії американського народу, які вирішили про його теперішній етнічний склад. Ці фактори такі:

1. Американський континент відкрили европейці аж наприкінці 15 сторіччя, а його систематичне заселення і адміністраційно - політичне освоєння розпочалось аж у 17 сторіччі.

Відомо, що Европа 16-го, а ще більше 17-го сторіччя була вже цілком визрілим континентом щодо етнічно - національного складу. Час переходу з місця на місце різних щодо расового і культурного складу племен і їх схрещування між собою, що в Европі припадав на старовинні часи і раннє середньовіччя, — давно закінчився, і його продуктом стали етнічно й культурно сформовані народи, зорганізовані в національні держави. Це стосується до цілої тодішньої Европи, але передусім до її західньої частини, головно до британських островів.

В той час, коли розпочалося систематичне заселювання американського континенту, Англія збирала сили, щоб дійти до вершка свого політичного, культурного і господарського розвитку, щоб створити імперію, якої ще не знала й не бачила історія світу.

І от саме тоді англійці, шкоти і валійці почали виїжджати до Америки. Бувши членами народу політично, культурно і етнічно сформованого, вони затримали почуття свого англійського походження як гордий привілей і не змішувалися ні з еспанцями, ні з французами, ні з індіянами, яких вони застали в Америці і яких уважали расово і культурно нижчими від себе.

Ось так, завдяки своїй національній сформованості, англійці залишилися в Америці англійцями по нинішній день. Так само було й з іншими національними групами. Вони приїжджали сюди як члени вже давно сформованих в Европі націй. Приїжджали як свідомі ірляндці, жиди, поляки, французи тощо.

Бувши національно свідомими, вони не виявляли охоти і не відчували потреби лучитися або схрещуватися з іншими національними групами, і через те американський нарід від самого початку і аж донині складається з багатьох етнічно - національних груп, що співпрацюють і живуть одна біля одної. Цим він засадничо різниться від европейських народів, що — як уже сказано — переварили в собі всі свої складові етнічні елементи - племена і є сьогодні неподільними етнічно - національними одиницями.

„Другий фактор, який, правда, не в такій мірі, як перший, але все таки видатно вплинув на теперішній стан поділу американського народу на етнічні групи, ось такий:

Англійці, ірляндці, італійці і т. д., які приїжджали на цю землю, жили свідомо або підсвідомо — під враженням того факту, що нарід, від якого вони відлучилися, продовжує жити, розвиватися й здобувати успіхи в Европі. Цю свідомість збагачувало ще й те, що якраз в той час, коли вони відірвалися від своїх народів, ті народи переживали добу розбудженого націоналізму. На німців перекидався патос промов Фіхте, бадьорили їх успіхи Бісмарка, на французів мала консервуючий вплив великодержавна позиція їх материка на европейському континенті, на італійців — ентузіязм ресорджіменто, на поляків — повстання за свободу тощо.

Цей дух розбудженого націоналізму їх батьківщин збуджував і їх національний дух і доводив до того, що вони затримували свою національно - етнічну окремішність. Так то, як бачимо, ряд дуже важливих соціологічних факторів спричинився до того, що американський нарід є таким, яким він є: тісним альянсом багатьох етнічних груп, які живуть одна побіч одної, творять єдиний нарід і єдину могутню державу З'єдинених Держав Америки.

9. Американський етнос — новотвір мішанців

Але те, що було сказано, ще не вичерпує проблематики етнічного складу американської нації.

Побіч клясичних етнічних груп, які приходили з Европи і тут консервувалися, в Америці відбувається досить інтенсивний процес народження і наростання ще одної етнічної групи, вже місцевої, чисто американської. Я називаю цю нову етнічну групу американським етносом.

Що воно таке?

Насамперед треба пригадати, що ще до другої половини 19 сторіччя, докладніше до 1882 р., Америка була майже чисто англо - саксонською країною. Перший перепис населення в Америці відбувся 1790 р. і за даними цього перепису її етнічний склад виглядав так:

Англійці разом з шкотами	89,1%
Ірляндці	1,9%
Німці	5,6%
Голляндці	2,5%
Французи	0,6%

Крім того, в тому часі в Америці жили 700,000 негрів і 200-400 тисяч індіян.

Через п'ятдесят років, у 1840 р., все ще 80% населення було англо-саксонського походження.

Після 1840 р. відсоток англо - саксів меншає в користь інших етнічних груп, але тільки тих з Північної і Західньої Европи, головно в користь німців. Для нас важливим є факт, що ще між 1870 і 1880 рр. до Америки причалювало аж 88% іміґрантів з Північно - Західньої Европи та Канади і тільки 7% з Південно - Східньої.

Аж 1882-ий рік приніс перелом. Відтоді почався великий доплив людей романського, слов'янського, жидівського і орієнтального походження. І так тривало без значних перебоїв аж до 1924 р. Щоб усвідомити, який вплив мали цих 40 років на етнічний склад американського народу, вистачить навести такі цифри: від часу відкриття Америки аж до 1924 р. з Південної і Східньої Европи еміґрували до неї 13 млн. людей, а з того аж 12 мільйонів 700 тисяч приїхали сюди між 1882 і 1924 роками. Значить, перед 1882 р. тут було всього-на-всього 300.000 людей з Східньої і Південної Европи.

„ТАРАС БУЛЬБА" В ГОЛЛІВУДІ

Від кількох років в нашій пресі були згадки про те, що, мовляв, у Голлівуді йде підготова до монтування фільму „Тарас Бульба", широко популярного твору із козацьких часів, написаного Миколою Гоголем.

Деякі автори навіть подавали прізвища заанґажованих до цього фільму акторів, згадуючи й актора українського походження, Джека Паленеча, що він, мовляв, буде ґрати головну ролю — Бульби.

Однак, все це, на жаль, виявилося лише побожним бажанням.

Справа в тім, що нині фільм вже накручений!

Здавалося б, треба радіти, що український твір дістанеться внедовзі на екрани театрів і познайомить широкі маси глядачів із часами української героїчної епопеї — козаччиною.

Але... ми знову програли!..

А радше ми нічого не зробили, хоч тут таки під самим носом творяться діла, що, Господи прости, хочеться комусь побажати того, що власне старий отаман Бульба бажав ляхам, замкнувши їх облогою в Дубні.

Ось вам і фільм:

Реферуємо за журналом „Лайф" статтю з 18 травня ц. р. під крикливими й розчисленими на сенсацію заголовками:

"Russian Ruckus on the Pampas", "Horse-Opera Heroics by Galloping Gauchos", "Russian War", і т. п.

Офіційно фільм носить назву „Тарас Бульба" за повістю „рашен" письменника „Ніколая Ґоголя". Продуцент із Юнайтед Артіст, Голлівуд, п. Геролд Гехт, а фільмовий директор - режисер п. Дж. Томпсон.

Зірки фільму: Юл Бруннер, як Тарас Бульба, Тоні Куртіс, як Андрій, і новонароджена зірка з Німеччини Христина Кавфман, як польська графиня.

Крім них ще ряд підзірок, як знаний витраскувач батогом Дейф Кашнер, що одержував $150 денно за свою участь в фільмі, і 6,000 арґентинських „ґавчо" — ковбоїв та стільки ж їхніх коней, що грали ролі козаків та польських кавалеристів. Але їм платили трошки менше, бо лише по $5 денно.

Кошторис фільму 7 мільйонів долярів, а його накручування відбувалося в Арґентині коло міста Салта, недалеко болівійського кордону, де територія нагадує розлогі українські степи.

Знімки в „Лайфі" та пояснення до них говорять самі за себе: зрусифіковано, перекручено історичні факти, спростачено та звульґаризовано представлено українських козаків і тогочасну добу, як напівдику маскараду кінських їздців.

Юл Бруннер, як „козак чіф", має вигляд щонайменше горлоріза із доби Джінгісхана, не говорячи вже про вік, бранзолетки на руках та азійсько - московські манери, замість знаної в цілій Україні дебелої, строго-поважної постаті отамана Тараса Бульби.

Тоні Куртіс в нібито вишитій сорочці, яка скидається на московську „башку", а славні запорожці — це така недвозначна банда, яка добре їздить на конях і рубає наліво й направо.

Ще сяк - так виглядає козацький табір, зокрема, коли козаки годують коней, ставлячи їх в коло головами досередини. Але й тут не забули згадати, що взято цю методу із старовинного „рашісн пікчер".

Одним словом — рашісн і крапка!

Коли ще фільм накручувався, Ганна Черінь з Шикаґо написала статтю на цю тему в „Самостійній Україні" ч. 2 (156), де обговорила питання накручування фільму „Тарас Бульба" й звернулася із закликом до нашого громадянства, щоб воно відповідно зареаґувало на перекручену на московський лад справу монтування фільму, як і подала детально інформації про появу в зв'язку із фільмом "Classics Illustrated" під заголовком "The Cossack Chief" by Nikolai Gogol.

Від того часу, тобто лютого ц. р., ми занотували 11 новинок, статтей й рецензій на тему Тараса Бульби, що появилися в американських газетах, журналах й коміксах. В більшості представлено це, як продукт чисто російський, хоч були і неясні згадки про Україну, але, здається, що ще найкраще цю справу віддзеркалив т. з. "Classic Illustrated", No. 164.

Дуже багато писала на цю тему газета з Нюарку, Н. Дж. „Нюарк Стар-Леджер", яка 25 лютого ц. р. вмістила статтю Ллойда Шерера (відомий фільмовий критик і репортер), що намішав такого гороху з капустою, що годі вже було пізнати, де починається „велика Росія" і чи є її десь кінець. Після гострої реакції нижче підписаного, п. Шерер вмістив другу статтю на тему Бульби і напрочуд виразно відмежував Україну від Росії, і навіть Гоголя назвав українським шляхтичем.

Редакція нюаркської газети недвозначно зазначила, що вона має скупі інформації про Україну, а коли йде про 15—16 століття, то таки не має ніяких інформацій і користає із російських видань.

Отже ясно, і не фальшиво. Що нам дають, ми беремо й публікуємо!

Однак, ми могли б зробити більше, як-зроблено, якби в нас діяла українська інформативна служба, як зорганізований і авторитетний чинник, а не лише спорадичні час від часу голоси.

Фільм „Тарас Бульба" заповідається сенсаційно і компанія Юнайтед Артіст почала посилену рекляму його.

І так, чужі люди зароблять гроші на творі нашого Гоголя, а ми ще раз проковтнемо гірку таблетку несправедливости, якою нас так щедро обдаровують, розбираючи та розкладаючи історичні цінності нашої поневоленої нації.

Все ж таки не можна виключати, що сам фільм, якого ми ще не мали нагоди бачити, не є такий дискримінаційний у відношенні до українців, як це віддзеркалюється в пресових та реклямових повідомленнях. У кожному випадку так зле не думають про цей фільм наші земляки з Каліфорнії, які мали нагоду з цим фільмом познайомитися.

Дай Боже, щоб вони мали правду, а ми помилялися. Поживемо, побачимо...

Роман Шраменко

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОДВУ
ТА БРАТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

влаштовують

в неділю, 12-го серпня 1962 року

на Оселі
ім. Олега ОЛЬЖИЧА в ЛІҐАЙТОНІ, Па.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ ЖИТТЯ И ТВОРЧОСТІ РЕВОЛЮЦІОНЕРА, ПОЕТА И НАУКОВЦЯ

Олега Ольжича Кандиби

В ПРОГРАМІ,

яка почнеться в год. 3-ій пополудні:

- Відкриття: інж. О. СУХОВЕРСЬКИЙ, голова управи Оселі.
- Привітне слово Голови Української Національної Ради і члена ПУН інж. Осипа БОЙДУНИКА.
- Реферат „Батько й Син" маєстра Української Сцени Йосипа ГІРНЯКА.
- Низка пісень Українського Мужеського Хору з „Лігай Велі".
- Деклямація Анни ГАСЮК.
- Виступи молоді таборів УЗХ із народніми танками, співом і вправами.

В СУБОТУ 11-го СЕРПНЯ в год. 8-ій вечера

ВАТРА

таборів УЗХ присвячена Олегу Ольжичу.

Кожньої суботи на Оселі в клюбовій залі танкова забава при звуках добірної музики.

Доїзд із Ню Йорку: Голенд тунель дорога ч. 1 і 9 до гайвею ч. 22 через Істон до Торн-Пайку й з'їжджати на дорогу ч. 209, а минувши місто Лігайтон скрутити на ліво на дорогу і нею на Оселю.

Доїзд із Філядельфії: Торн-Пайк в напрямі Скрентону, з'їзд на дорогу ч. 209, дальше як вище.

8-ий рік навчання у Школі Українознавства в Сиракюзах, Н.Й.

Школа Українознавства в Сиракюзах закінчила в цьому році 8-мий рік навчання. На початку шкільного року вписалося до школи 138 учнів, а до кінця видержало 123. Школа мала 9 відділів, в яких навчало 7 учителів: д-р Євгенія Єржківська (1 кл. і географію в 7 кл.), Зеновія Фрайзінґер (2 кл.), Софія Фраціяк (3 кл.), Михайлина Величко (4 кл.), Марія Логаза (5 кл. і історія і географія в 9 кл.), Михайло Середович (6 і 7 кл. та українська мова і література в 9-ій кл.), Микола Степаненко (українська культура в 9 кл.).

При школі є Батьківський Комітет, який провадить адміністрацію школи, тримає дижури під час навчання та загалом опікується школою. Цей Комітет перевибирається на початку кожного шкільного року. В цьому році Комітет працював в такому складі: Осип Зачкевич, голова; Богдан Тим'як, заступник голови;, Зеновій Євчук, скарбник; Михайло Микитин, секретар; Михайло Бобецький і Іван Рубич — референти дижурів.

Навчання відбувалося раз на тиждень, в суботу, від год. 9-ої до 2-ої. В першій клясі було 2 години навчання, в старших 3-4, а в 9-ій клясі 5 годин.

У цьому шкільному році відбувся вперше в нашій школі матуральний іспит, який склали Ліда Величко і Ростислав Смик, та іспит на закінчення середнього ступня навчання, який склали: Михайло Бриндзя і Орест Грицик.

Крім систематичного навчання, учні брали участь також в деяких імпрезах або самі їх влаштовували, а саме:

11-го лютого ц.р. учні нижчих кляс брали участь в конкурсі з деклямацій, влаштованому Шевченківським Комітетом Молоді, а учні старших кляс влаштували 25 липня Літературний Вечір, темою якого було життя і творчість Тараса Шевченка в останніх чотирьох роках його життя. Реферати виголосили Ірина Богайчук (9 кл.) і Ірина Граб (9 кл.), а учні 3 — 9 кляс рецитували уривки Шевченкових творів. В суботу 16 липня відвідав нашу школу Їх Екселенція Кир Йосиф Шмондюк і уділив дітям і вчителям архиєрейського благословення.

В неділю 24 червня відбулося святочне закінчення шк. року. Започатковано його молебнем, що його відправив о. дек. Василь Середович. Після того учні перейшли до залі і тут почали свою програму рефератом, що його виголосив учень 9 кляси Зенко Карпишин на тему „Які користі маємо з навчання українознавства". Далі виступали учні всіх кляс по черзі, починаючи від 1-ої. Учні цієї кляси відспівали пісеньку „Був собі журавель". З сольовими співами виступили: Лінда Лозинська, Анна Кохан і Петро Тарнавський. Потім Лінда Лозинська продеклямувала вірш „Учітеся, брати мої". Друга кляса відспівала „Думи мої", а місця, призначені для деклямації, виконувала Мирося Рубич. Вона віддеклямувала також вірш про Україну. Збірну деклямацію „Україна" виконали: Рома Зачкевич, Оля Данилюк, Роман Ґоджак і Роман Логуш. Піснею „У горах Карпатах" закінчили учні 2-ої кляси свій виступ.

З третьої кляси виступав Ігор Копко з деклямацією „Минають дні, минають ночі", а ціла кляса відспівала пісню „Дай нам, Боже, добрий час".

4-та кляса віддеклямувала збірно „Молитву до Богородиці", Леся Жмур віддеклямувала вірш „І досі сниться", а Надя Гусак — вірш про Шевченка.

5-та кляса вивела коротку сценку „На закінчення шкільного року", в якій виступали: Михайло Ділай (заповідач), Анна Маркопольська, Роман Гриник і Влодко Мазуряк (учні), Петро Пилипишин (як „нечемний учень"), Роксоляна Тим'як (фея), Ярослав Хом'як (Кобзар), Ганя Александрович (Лісова Пісня), Оля Надвірська (географія України), Роман Гречосій (Син України) і Богдан Данилюк (Лис Микита).

Учениці 7-ої кляси: Ганя Когут, Стефа Надвірська, Марія Вовк, Віра Маркопольська та Оля Руцька віддеклямували збірно вірш Миколи Старицького „До молоді".

Віршем „Прощай, школо", який віддеклямували дві учениці 3-ої кляси Ірка Миколасич і Марта Грипа, закінчено попис учнів.

Тоді забрав слово о. дек. Василь Середович, який підкреслив значення навчання української мови для української церкви і української спільноти.

Роздачу свідоцтв попередило коротке слово управительки школи, яка подала загальні інформації про школу в останньому році.

Свідоцтва роздавав кожний опікун кляси своїм учням. Учні з дуже добрим поступом і ті, що не опустили ні одного дня навчання, одержали в нагороду гарні українські книжки. В 1-ій клясі нагороду дістали: Лінда Лозинська, Лінда Зібровська, Анна Кохан, Петро Тарнавський і Роберт Дідик; в 2-ій клясі: Михайло Андрусишин, Роман Ґоджак, Марія Гриців, Роман Гриців, Оля Данилюк, Данило Зарічний, Роман Логуш, Адріян Рипка і Мирослава Рубич; в 3-ій клясі: Маруся Александрович, Марта Грипа, Ігор Копко, Дарця Матійчак, Ірка Миколасич, Оля Опар, Тарас Рубич; в 4-ій клясі: Ольга-Надія Гусак, Леся Жмур, Марко Середович, Ірина Боловська, Марія Перла і Марія Тишко; в 5-ій клясі: Роксоляна Тим'як і Петро Пилипишин; в 9-ій клясі: Люба Мазурик (визначн.), Ірина Граб (визначн.), Богданна Гапій (визначн.), Надя Пилипишин (визначн.), Ганя Возняк, Марта Вачинська, Зенко Карпишин.

Проголошено також вислід внутрішнього 3-місячного змагу 5-ої кляси, який полягав у читанні книжок та писанні змісту прочитаного, вивчанні віршів, вивчанні життєписів Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки, о. Маркіяна Шашкевича і ін. Першу нагороду одержали Петро Пилипишин і Роксоляна Тим'як, а другу Володимир Мазурик.

По вичерпанні програми всі учні спільно з батьками відспівали пісню-молитву „Боже Великий".

Діти розійшлися, а батьки запросили учителів разом з їх родинами на спільну вечерю, яку підготовлено під проводом пані Анни Мазурик. У дружній атмосфері пройшла ця вечеря, під час якої промовляли: о. дек. Василь Середович, д-р Євгенія Єржківська, п. Богдан Тим'як та д-р Михайло Логаза. Всі учителі одержали від батьків маленькі подарунки.

Треба зазначити, що наша громада в Сиракюзах цікавиться нашою школою і вже 4 роки підряд усі товариства й організації складають грошові датки на закуплення книжок-нагород за пильність, що їх роздається учням наприкінці року. В цьому році на цю ціль склали: Відділ УККА — 10 дол., Відділ СУА — 20 дол. і 6 книжечок, 39-ий Відділ УНС — 10 дол., чоловічий хор „Сурма" — 10 дол., Осередок СУМА — 10 дол., Пласт — 10 дол., ОДВУ — 10 дол. і Відділ ООЧСУ — 15 дол. За ці пожертви Управа Школи і Батьківський Комітет складають щиру подяку.

Управа
Школи Українознавста
в Сиракюзах

Український День в Йонґставні, Огайо

Український День влаштував Відділ УККА в Йонґставні, Огайо, в неділю 22-го липня ц. р. при великій участі присутніх. Був це вже 31-ий з черги Український День в нашому місті. Крім української публіки, з'явилися також численні американські гості з посадником міста на чолі. Їх привітав і представив присутнім голова Відділу УККА адв. Михайло Юрчишин, що був майстром церемонії. Головними бесідниками були: д-р Михайло С. Пап, професор Джан Керрол Університету в Клівленді, Огайо, який виголосив промову англійською мовою, та інж. Михайло Комічак, керівник Українського Радіовисилання з Пітсбургу, Па., який говорив по-українськи. Виголошені в патріотичному дусі, обидві промови були часто перериванi оплесками присутніх.

З американських гостей висловили свої привіти посадник міста Йонґставну п. Геррі Н. Севестен та суддя п. Джан Й. Лесковянскі.

До слова був запрошений також наш визначний громадянин п. Осип Венґжен, який, здається, залишився одиноким в живих з тих, що в давніх роках заініціювали щорічне влаштовування в Йонґставні Українського Дня. Він також висловив привіт з нагоди 31-ої річниці цього свята.

В мистецькій частині програми взяли участь мандолінова оркестра місцевого Юного СУМА під диригентурою юного сумівця Василя Гевка, співочий квартет родини М. і К. Штинь (п-ні Катерина Штинь та її доньки Оксана, Орися та Маруся) та танцювальна група п. Біллі Ергарта з Йонґставну. Всі ці точки програми були виконані дуже гарно.

Під час програми промовляв також інж. Євген Волошин, голова місцевого Комітету Пам'ятника Т. Шевченкові.

На початку програми хор Юного СУМА заспівав американський гимн, а по її скінченні вся публіка відспівала український національний гимн.

В кінці відбулися спортові гри і розваги для дітей і молоді під проводом пп. Вальтера Ситника і Івана Грибіняка, а ввечері була забава з танцями.

Місцевий щоденник „Йонґставн Віндікейтор" вмістив репортаж з Українського Дня, а деякі гості, між ними й посадник міста, вислали на руки адв. М. Юрчишина листи з висловами признання за вдалу і гарну програму.

Д-р Роман Стакура

„Українська Духова Оркестра" спростовує

У „Свободі" ч. 140 з 25 липня ц.р. надруковано допис п. А. Куцинського п.з. „Маніфестація поневолених народів в Шикаґо", в якому дописувач скривдив нашу організацію та проф. І. Барабаша. Тому ласкаво просимо вмістити наше виясненння.

Від 1960 року існує в Шикаґо „Українська Духова Оркестра", що частинно, в початках, складалася з членів оркестри при Осередку СУМА ім. Павлушкова, які пізніше зорганізували осібне Товариство з завданням вести духову окрестру, служити і задовоьляти мистецькі потреби нашої громади.

Наше товариство, Українська Духова Оркестра, як кожна громадська установа, має членів, відбуває кожного року загальні збори та вибирає керівні органи. З нашої ініціятиви зорганізовано Відділ УНСоюзу ч. 139, де членами є вся наша оркестра.

Про існування нашого Товариства знає велика українська громада, а також зовнішній світ. Однак з допису п. А. Куцинського виходило б, що немає УДО, а існує приватне підприємство.

В ім'я правди стверджуємо, що немає особистого підприємства. Існує мистецьке Товариство „Українська Духова Оркестра", яке хоче служити громаді, пропаґувати назовні нашу українську невмирущу пісню.

П. Питель,
голова
Д. Скрипник,
секретар

Оселя ОДВУ ім. О. Ольжича

На майже чотирьохстаакровій площі, серед прекрасних гір американської Швайцарії, в стейті Пенсилвенія, розложилась зі своїм парком, з рідкісними деревами, лісами й полями оселя Організації Державного Відродження України. В парку стоїть гарна стильова палата, що її кількадесят років тому вугільний магнат барон Ленц збудував в дарунку для своєї дружини. Навколо палати знаходяться в різних віддаленнях будинки, де в літньому сезоні мешкають гості оселі або таборують діти. Оселя віддалена на півтори милі від дуже чистого й симпатичного містечка Лігайтон. Дуже важливою властивістю оселі є її водна система, з власним джерелом, яке постачає для всіх будинків подостатком води, а немає кращої води в цілій околиці понад оселянську. Околиця ніби створена на різні прогулянки. Оселя має сполучення із усіх сторін добрими, битими дорогами. Майже всі ґрунта оселі лежать на полудневій стороні гір, і гості можуть користати цілий день із проміння сонця.

Сезон на оселі розпочався цього року 24-го червня. Того дня приїхало багато гостей, а також діти на табір. Вже кілька тижнів наперед більшу кількість кімнат в палаті і інших будинках винайнято на цілий сезон. 1-го липня зачалася нормальна праця в дитячім таборі, до якого приїхало кількадесят дівчат і хлопців, навіть з таких далеких місцевостей як Шикаґо. Діти користають не тільки з краси природи і чистого повітря, але й мають щоденні заняття, що розвивають їх духові і фізичні сили. Є час на дозвілля, гри, купання в басейні, що тепер повний води. Табір, що начисляє кругло вісімдесятеро осіб, влаштовує різні імпрези. Тиждень від 23 до 29 липня пройшов під знаком спортових змагань. На той тиждень приїхав до табору спортовець і великий любитель молоді п. Роман Завицький, який перевів малу олімпіяду змагань в бігах, скоках, стрілянні і т.п. 29-го липня було святочне закінчення спортового тижня і роздача нагород для переможців змагу. Багато гостей відвідало в той день оселю.

В днях 21 і 22 липня Український Спортовий Клюб „Тризуб" з Філядельфії влаштував на площі оселі пікнік, що пройшов з гарним успіхом. На спортовій площі розіграли філядельфійські купці з дивізійниками матч копаного м'яча. Сотки гостей і дітей приглядалися тій грі. „Тризуб" влаштував також фантову льотерію з дуже цінними виграшами. Кажуть, що „Тризуб" думає влаштувати ще один пікнік на оселі 18 і 19 серпня ц.р.

Цікавий з'їзд пережила оселя вночі з 28 на 29 липня. На оселю приїхало кільна Володимирів, дивізійників і інших гостей, щоб відзначити день св. Володимира. Бенкет відбувся серед дерев, при рясно заставлених столах. Замість електричних лямпок, розставлено на столах свічки. Провід мали наші артисти пп. Карп'як, Шашаровський, Левицький і інші.

Щосуботи на оселі відбувається забава з танцями, на яку приїжджає багато молоді і старших.

Управа Оселі плянує влаштувати 12 серпня на оселі Український День. В програмі виступлять визначні гості, між ними інж. О. Бойдуник, голова УНР. Таборові діти підготовляють на той день спеціяльну програму.

На День Праці відбудеться на оселі з'їзд МУН'у і ОДВУ. Цікаво заповідається з'їзд МУН'у, на який запрошено визначних людей.

Довкола оселі зачинає рости українська колонія на площах, закуплених від оселі. Вже є кілька сусідів оселі з власними хатами. Можна припускати, що за кілька років ті початки розростуться і в сусідстві оселі будуть знаходити відпочинок десятки, а то й сотки українських людей.

І. Вілеус

Замість квітів на домовину

св. п. Миколи Близнака,

б. учасника Визвольної Боротьби України, зложили на Дар Українському Воєнному Інвалідові: 204 Відділ УНСоюзу ім. Агапія Гончаренка $15.00; — пп. Марія Близнак, Т. Березовський з дружиною, Катерина Лильця та Іван Сивка з дружиною по $10.00; — пп. Яків Гаврилко, Михайло Гурин і Григорій Салюк по $5.00. Всім щире спасибі.

УПРАВА ВІДДІЛУ ОбВУА НЮ ЙОРК

Ділимося сумною вісткою,
що в дні 6-го серпня 1962 року
в Butler, N. J. відійшла від нас у Вічність,
на 67-му році життя,

бл. п. Генрієта з Гольців

ЯВОРОВСЬКА

дружина д-ра ТЕОФІЛЯ ЯВОРОВСЬКОГО.

ПАНАХИДА — в СЕРЕДУ, 8-го СЕРПНЯ 1962 року, в год. 8:00 вечором, в Morrisson Funeral Home в Butler, N. J.
ПОХОРОН — з того ж похоронного заведення, в ЧЕТВЕР, 9-го СЕРПНЯ 1962 р., в год. 11:00 рано, на місцевий цвинтар.

Горем прибита:

РОДИНА

„Несамовиті події в часі одного похорону"

Під цим заголовком видрукувало львівське „Діло" з 21 серпня 1931 р. посмертну згадку такого змісту:

Дня 2-го серпня 1931 року померла в Гусятині (над Збручем) Антоніна Шахнович, з дому Куліша, міщанка в Гусятині, мати б. місцевого адвоката д-ра Михайла Шахновича.

Покійна, хоч була латинського обряду, почувала себе українкою і виховала свої діти на правдивих українських патріотів.

Згідно з волею і почуванням Покійної, похорон відбувся дня 4-го серпня при участі численно зібраних громадян та читальняного хору під проводом українських священиків, о. декана А. Малиновського і о. пароха Раченка — у церкві.

Цей факт викликав некультурну і нелюдяну помсту: „виступ" місцевих поляків, а саме польського пароха і посла „ксьондза-каноніка" Матуса і лікаря д-ра Йощпи з Гусятина.

О. Матус, маючи претенсії до похорону, а також почуваючи велику ненависть до родини Шахновичів за те, що їх діти - дівчата були греко-католичками і українками, — через що о. М. знущався над ними, а навіть побивав їх в школі під час „катехизму", — заказав українському пароховi о. Раченкові відправляти похорон в церкві.

Знову лікар д-р Йошпа мав претенсії, що д-р Парфанович лічив хвору і виставив посмертну картку, а не він, д-р Йошпа.

З тих причин вони обидва „ксьондз" і лікар, зробили донесення до поліції, щоби здержати похорон.

Тоді стався скандал, бо під час відправи похоронних молебнів з'явилося два узброєних поліцаї і один громадський, які заборонили відбути похорон з формальних причин, — мібн тому, що тлінні останки покійної не лежали 48 годин, лише 45 годин, і що посмертну посвідку виповнив д-р Парфанович, а не д-р Йошпа (хоч досі не було це практиковане в Гусятині).

Не зважаючи на цю заборону, похорон розпочався. Тоді поліцаї з наїженими карабінами даремно, хоч насильно, намагалися похоронну процесію з Покійною не впустити до церкви.

Знову фізик з доручення старости у Копичинцях видав телефонічно наказ здержати похорон вже в дорозі на цвинтар.

Хоч посилений відділ поліції кілька разів по дорозі на цвинтар, а також під час відправи панахиди на самім цвинтарі ставив спротив, то похорон відбувся.

Ці так безправні зарядження польської влади і збройні виступи поліції та нелюдяні і безвстидні донесення і поступовання „ксьондза - каноніка" о. Матуса та лікаря д-ра Йощпи під час цього похорону викликали велике обурення серед усіх громадян включно з жидами і польськими міщанами в Гусятинськім повіті.

Та на тому не покінчилося!...

Вже 10 серпня 1931 р. на приказ пор. Порчинського, який був командантом КОП-у, арештувала д-ра М. Шахновича військова погранична сторожа під замітом браку перепустки до прикордонної полоси (30 клм.). Його забрано з городу біля його дому, де сам поручник з іншими купався в ріці, і, не зважаючи на інтервенції й запевнення, крім присутніх ще також адв. О. Зеленецького і судді, що д-р М. Шахнович є мешканцем і приналежним до міста Гусятина, є всім знаний та має відповідні документи, — то проте держали його без переслухання в арештах через цілих два дні. Крім того поводилися з ним у нелюдський спосіб, бо не дозволено йому навіть убратися і в сорочці ведено під сильною ескортою через місто, а опісля на приказ того ж пор. Порчинського спроваджено о год. 12 вночі з судових арештів до міського та приміщено в льоху, серед звалищ школи.

Не помогли інтервенції та порука кількох адвокатів та громадян. Щойно на інтервенції в соймі і перед владою у Львові, коли д-ра Шахновича доставлено до поліції, комaндант звільнив його".

Ось такі були прикрі наслідки похорону українки латинського обряду!

В зв'язку з тими несамовитими подіями належить пригадати безправ'я польської адміністрації та шовіністичне відношення польської інтелігенції і духовенства супроти українського громадянства на східніх теренах Галичини і Волині, а особливо на Поділлі над Збручем. Вже після того, коли австрійська влада у Відні віддала ці східні терени під управу польської адміністрації, а відтак, коли в р. 1923 Рада західніх амбасадорів віддала ці українські землі Польщі, почалося плянове нищення, переслідування та визиск українського населення, установ і церков і всякого культурного, освітнього і релігійного життя.

Ці безправ'я, переслідування і визиск польської влади і поліції були так великі й жорстокі, що стали для тих же поляків і адміністрації засадою і програмою їх діяльности, в цілях нищення ідейно свідомих українських громадян.

На послугах тим ворожим чинникам стояло теж польське духовенство, яке опановувало український терен через засновування і будову „Соколів" і костелів. На Поділлі над Збручем, особливо в Гусятинщині, де національна свідомість і патріотизм українських громадян стояли високо, ті польські станиці та костели були майже в кожнім містечку, а навіть по селах, де т. зв. латинників начислювано лише 5 до 10 відсотків.

Головним провідником Польонії на Гусятинщині був вище згаданий „ксьондз - канонік" Матус, парох в Гусятині. Він був садистично і ворожо настроєний до українців, як також і до латинників-селян, які говорили в родині по-українськи, зберігали українські традиції та звичаї і женилися з українками.

Таких непоправних латинників о. Матус прилюдно, навіть на „казанні" картав і при сповіді не давав розгрішення, а дітей матерів-латинниць, які не хотіли ходити на польський „катехизм", навіть побивав.

Цей власне україножер спричинив такі дивовижні події під час похорону пок. Антоніни Шахнович та знущання над її сином д-ром М. Шахновичем.

М. Ш.

Виставка українського народного мистецтва в університеті св. Бонавентури

Цього року, як і минулого, урядила пані Віра Томків, дружина д-ра Богдана С. Томкова, професора університету св. Бонавентури, виставку писанок та українського народного мистецтва. Виставка тривала від 1 квітня до 15 травня і була продовжена на бажання університетської адміністрації і публіки.

Цим разом виставка була значно побільшена. Крім того вона включала виставку українських карток. Багато було вишивок з різних околиць, були гуцульські килими, кілька збірок писанок, кераміка, різьба, ляльки в народних строях і ін. Біля кожного з тих відділів можна було прочитати докладні пояснення. Про заінтересування виставкою свідчили численні відвідувачі з дооколичних місцевостей.

У зв'язку з виставкою місцевий щоденник „Оліен Таймс Геральд" вмістив статтю проф. д-ра Богдана С. Томкова із світлинами про писанки та українське народне мистецтво.

У Великодню неділю місцева радіова стація WHDL надала програму українських великодніх пісень та гагілок. Програма тривала півгодини. На вступі програми були подані короткі відомості про українські народні звичаї, а в кінці — відомості про політичну ситуацію в Україні. Програму підготовив проф. д-р Богдан С. Томків.

Оце вперше в Оліені заговорено про українські справи. Приємно, що наші науковці, попри свою професійну працю, присвячують час і енергію таким справам.

Михайло Луцишин

Урбанізація Канади

(Канадійська Сцена). — Домініяльне Статистичне Бюро повідомляє на основі перепису населення з 1961 року, що 69.6% населення Канади живе по містах; таким чином міське населення зросло від 1956 року на 3 відсотки. У міських центрах живе 12,700,390 жителів Канади; 2,072,785 живе на фармах, а 3,465,072 клясифіковано як сільських, не-фармерських жителів. Все населення Канади становить 18,238,247 осіб. Під фармою тепер розуміють земельне володіння завбільшки на один чи більше акрів, сільсько-господарська продукція якого оцінюється щонайменше на 50 долярів. Ця нова клясифікація — поняття фарми в Канаді — практично дозволяє визначати більшу кількість осіб як фармерських жителів; згідно з клясифікацією 1956 р. фармерське володіння повинно було мати щонайменше 3 акри.

Зі спорту

Джудо признане олімпійським спортом

Міжнародний Олімпійський Комітет рішив признати джудо олімпійським спортом. Цим самим джудо стане одним із видів спорту, в якому будуть змагатися учасники Олімпійських Ігрищ. Вже в Ігрищах 1964 року, які відбудуться в Токіо, програма змагань включатиме вперше боротьбу джудо. Джудо це, подібно як і джіо - джіцу, японський спорт боротьби, завданням якої є в першу чергу самооборона. Джудо вчить, як боротися при помочі різних хватів та ударів з противником, який більший, важчий та сильніший фізично. Цей новий олімпійський спорт дещо подібний також і до дужання, в якому противники стараються один одного повалити на землю при помочі різних хватів і трюків, хоч правила його боротьби значно різняться, бо те, що дозволено в одному виді спорту, часто противиться правилам другого. Джудо, новий спорт, завдяки своїм практичним способам самооборони, набув в часі другої світової війни великої популярности.

Американці візьмуть участь в совєтських першенствах тенісу.

Вже в найближчих днях, а саме від 12 до 19 серпня, відбудуться в Москві тенісові змагання за першість Совєтського Союзу. Згідно з повідомленням проводу американських тенісистів, у цих змаганнях в Москві візьмуть участь американські змагуни, які недавно брали участь в грах за Чашу Дейвіса та Вайтмана. Чвірка американських тенісистів виїде до Москви на підставі договору між спортовими властями ЗДА та Совєтського Союзу, які порозумілися про ці нові кроки „культурного обміну" в тенісі у Вімбледоні. Совєтський Союз погодився прислати своїх чотирьох репрезентантів дорогою „обміну" на змагання за першість ЗДА, які відбудуться вже від 29 серпня до 9 вересня цього року у Форест Гіллс, Н. Й. Можлива є теж участь совєтських тенісистів на кілька днів перед тим у першенствах (деблів), які відбуватимуться від 22 до 26 серпня у Лонґвуді, Масс.

в. с.

МЕХІКО ЕЛІМІНУВАЛО ЗДА В ТЕНІСОВИХ ЗМАГАННЯХ

Мехікачський тенісист Рафаель Осуна під час тенісових півфінальових змагань за чашу Дейвіса із Джоном Даґлесом із Санта Моніка в Каліфорнії. Змагання ці відбувалися в Мехіко Сиcomponent і закінчилися перемогою Осуни, значить, Мехіка над ЗДА. Це перша мехіканська перемога над ЗДА, від 1928 р.

Британський уряд наказав депортувати провідника американських нацистів

Лондон. — Уряд Великої Британії проголосив своє рішення про депортацію до ЗДА із британської території Джорджа Лінкольна Роквелла, провідника американського „нацистського руху", що його відзнакою є гітлерівська свастика. Роквелл прибув до Великої Британії леґально, через Ірляндію і під час свого перебування на терені Великої Британії брав участь у публічних зібраннях британського „фашистського" руху, очолюваного сером Мозлі. Місце перебування Роквелла у Великій Британії невідоме і детективи Скотленд Ярду шукають за ним, щоб йому вручити наказ про депортування. Прибув Роквелл до Великої Британії ще 29 липня літаком на ірляндське летовище Шеннон, за чотири дні перед тим, як секретар внутрішніх справ Генрі Брок склав заяву, що британський уряд не дозволить на в'їзд Роквелла. Ірляндські імігр аційні уряди були непоінформовані про ставлення британського уряду до Роквелла і тому не робили йому ніяких труднощів при його в'їзді на ірляндську територію і переїзді до Англії. Роквелл брав участь у влаштовуваних британськими нацистами таборах і виголошував там промоги і доповіді

● Югославський амбасадор до ЗДА Марко Нікесіч залишає свій пост у Вашингтоні, і вертається до Београду. На його місце буде призначений новий амбасадор.

● У Сальвадорі в Бразилії почалася конференція Організації Американських Держав, скликана для обговорення дальшого здійснювання програми „Альянс для прогресу". В конференції бере участь понад 100 репрезентантів різних держав Західньої Гемісфери.

● В Марокко ув'язнено трьох „палестинських терористів", запідозрених у готуванні атентату на йорданського короля Гусейна, який останніми днями перебував там на відвідинах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 11-го СЕРПНЯ 1962:

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні Збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, в приміщенні Українських Кат. Ветеранів, при 33 Іст 7-ма вул., в год. 8:00 веч. Перед Зборами можна вплачувати вкладки. — І. Малець, секр.

НЕДІЛЯ, 12-го СЕРПНЯ 1962:

КЛІВЛЕНД, Огайо — Збори Т-ва „Сокіл", Відд. 336, в год. 1:00 по пол., в УНДомі, при 2253 West 14th St. Просимо прийти, вибрати свої дивіденди та обговорити справу 50-літнього ювілею Т-ва. — Т. Кальмук, секр.

Посмертні згадки

Марія КАЛЬМУК, — членка Т-ва „Сокіл", Відд. 336 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, померла дня 2-го серпня 1962 року, в молодому віці. Покійна була самітною, полишила Родичів, а батько якої є рекордовим секретарем згаданого Відділу. Похорон відбувся 4-го серпня ц. р., з пох. заведення до української прав. церкви св. Володимира, при участі Родини, Приятелів та Членів Т-ва, а опісля на кладовище Бруклин Гайтс. — Вічна Їй Пам'ять!

Гр. Кисіль, секр.

Марія МАҐЕРОВСЬКА, членка С-ва „Любов", Відд. 177 УНСоюзу в Провіденс, Р. Ай., померла дня 15-го липня 1962 року. Покійна вступила до УНСоюзу 1922 року. Походила із села Гадинківці, пов. Гусятин, Зах. Україна. Похорон відбувся 18-го липня ц. р., при участі Родини та Членів Відділу. — В. Їй П.!

І. Лаба, секр.

Текля КОВАЛЬСЬКА — членка Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 292 УНСоюзу в Дітройті, Миш., померла в дні 30-го липня 1962 р., проживши 65 років. Покійна походила з Скалата, Зах. Україна. Полишила у смутку одного сина Тому, чотири доньки: Марію, Анну, Емілію і Берту та 6 внуків. Похорон відбувся дня 1-го серпня 1962 р., з пох. заведення до церкви св. І. Хрестителя, при участі Родини, Приятелів та Членів Б-ва, а опісля на цвинтар Holy Sepulchre. — Вічна Їй Пам'ять!

П. Федик, секр.

Михайло МИКИТИН, — довголітній член Б-ва св. Стефана, Відд. 221 УНСоюзу в Шикаго, Ілл., помер в дні 5-го липня 1962 року. Покійний був родом з села Пачиня, повіт Долина, Зах. Україна. Полишив у смутку дві доньки: Ольгу і Емілію, двох зятів і 2 внуки. Похорон відбувся в дні 7-го липня ц. р., з української кат. церкви св. о. Миколая. Покійного похоронено на цвинтарі св. о. Миколая. — Вічна Йому Пам'ять!

Т. Шпікула, секр.

● РОЗШУКИ ●

УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНО-ХАРИТАТИВНА СЛУЖБА, кол. Український Червоний Хрест, пошукує:

ШУҐАНА Степана, замешканого в Ню Йорку, ДОРОТЯКА Петра, ОНУФРІЙЧУК Марію, РОСІНСЬКУ Марусю, з дому Мочерняк, МОЧЕРНЯКА Василя, МОЧЕРНЯКА Івана, МОЧЕРНЯК Анну, МОЧЕРНЯК Параску, ХМАРЕНКА Петра (61-62 рр.), ХМАРЕНКА Євгена (36-38 рр.), МІХОВИЧА Василя, КОВАЛЮК Марію.

Хто знав би нижчеподані особи, просимо подати на адресу:
Ukrainischer Medizinischer und Caritativer Dienst
Muenchen 2, Dachauerstr. 9/II

Пошукую рідних з Ямни Долішньої, повіт Добромиль:
Вікта ДРЕБОТ,
Стефан ДРЕБОТ,
Михайло ДРЕБОТ,
Анна ДРЕБОТ,
Микола ДРЕБОТ.

Хто знав би про місце їх перебування, або вони самі, прошу писати на адресу:
Joseph BOROWSKI
58 Clark St., Newburgh, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 4886. Погоня за Стілом!

Небоязкий пан джунґлів запропонував вилізти на Вілліямсові плечі і звідтам скочив на дерева.

І так то Тарзан і мавпи швидко порушалися вниз річки за допомогою листястої тераси...

А в той час лев Нума спритно продирався через гущавину внизу.